

Основні принципи, тематична спрямованість: захист інтересів скривджених, принижених, знедолених і несправедливо ображених, надання юридичних консультацій

МАЛОЗАХИЩЕНИХ

Загальнодержавна інформаційна громадсько-політична газета. Засновник ГО "З'єднання борців "За справедливість"

Шановні Добродії!

Рік, що минув, дав нам нагоду пізнати Вас Добротворцями розу-

Щиро вітаємо Вас з Різдрвом Христовим!

міючими ізольованість щирих борців за справедливість в ще надто безбожній Україні.

Нехай РіздвоХристове принесе буде натхненником вашим чинити Правду і правосуддя ради радості і добробуту, сімейного затишку, родинного тепла, трудових здобутків, хай не буде неправди над правдою, а Різдвяна зірка засяє Вам добром

й щастям від Бога і зітріє Ваші серця вірою та надією.

Хай мрія про добрий світ надією стає, а наше життя – реальністю її, хай робить!

Рада з'єднання борців „За справедливість”, редакційна рада газет “Вісник мало захищених”, колектив видавництва.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ !

*ЦЕЙ ВИПУСК ВІСНИКА МАЛОЗАХИЩЕНИХ
МИ ПРИСВЯЧУЄМО
ЖЕРТВІ ІСУСА ХРИСТА ЗА НАС*

Згуртовано борімося за справедливість! Викриваймо зло - переможемо!

Ви особа (юридична чи фізична), чії права, свободи і законні інтереси можуть бути знехтувані, або вже знехтувані. Ви не хочете бути ошуканим, або Вас вже несправедливо ошукали. Ви не байдужі до того, як дурять, кривдять інших. Ви вже зрозуміли, що по-одиночці можуть скривдити, принизити, або й з'їсти і навіть тоді, коли Ви відносно благополучні. Єднайтеся з борцями за справедливість – благодійно захищати Вас і допомагати організуватися на цивілізований захист іншим; задовольняти потрібною достовірною інформацією, просвітою, громадсько-політичним і правовим захистом. В першу чергу негайним виявленням і публічним висвітленням неправди і несправедливості по відношенню до особи, над якою комусь захотілося познущатися, якнайшвидшим розповсюдженням правди про подію (правда про яку приховується, викривляється чи замовчується). Ви бачите, що там, де ми встигаємо опублікувати виявлення брехні, – зло відступає. Найперше передплачайте цю газету (передплата її повинна бути у всіх відділеннях зв'язку, індекс 08697). Ваші 50 копійок на місяць допоможуть газеті жити, а Вам – знати правду, мати рупор на всю Україну (ГАЗЕТУ ПЕРЕДПЛАЧУЮТЬ В 21 ОБЛАСТІ І В МІСТІ КИЄВІ).

Свідченням зацікавленості чи визнанням потреби в такій організації будуть також Ваші благодійні пожертви на розвиток статутної діяльності ГО ЗБЗС. З Вашою допомогою ми зможемо більше і якісніше організувати і здійснювати громадсько-політичний, інформаційний і правовий захист осіб, лобіювання і збудування демократичних устоїв й справедливого суспільства.

Добровільні пожертви надсилати нам на Р/р 26004301071 в відділенні ощадбанку 2906 м. Славута, МФО 375155, Код ЄДРПОУ 22764531, з призначен-

ням платежу „Добровільне пожертвування на здійснення статутної діяльності”.

Інформацією докладніше про нашу діяльність, здобутки, проекти благодійного правозахисту тих, чії права, свободи та законні інтереси знехтувані, і проект видавництва газети “Вісник мало захищених” знайдете на Порталі „Громадський простір” www.civicua.org База організації Громадський простір, або ж надішлемо на Ваш запит поштою.

Бажаємо Вам жити з Богом!

Редакційна рада газети ВМ

ГОЛОС КОХАНОГО

(новела з поясненням)

НОВЕЛА

Нижне й високе небо! Поглядом відчуваю його височінь та легкість. В небі палаюче яскраве сонце, вабить до себе. Хочеться стати легкою прозорою хмаринкою, яку гойдає подих вітру на морській голу-бизні неба, щоб дістатись до тебе, яскраве світило, почути, твій зваб-ливий голос, зблизька. О, голос сонця, ти такий полум'яний й зву-чиш в цю мить в мені так гучно, що поглинаєш всі інші голоси. Твій промінь, від якого розквітає своїм властивим лише їй візерунком кож-на квітка на землі, не пекучий, зваб-ливий зранку, яскравим серпанком огорнув моє серце, очистив його від суму і печалі. І я, підкорена твоєю могутньою силою, забула про все на світі, що ще є голос вітру, голос громовиці й інші голоси. Здається, ні одна людина не була ще такою щасливою, як я, коли вслухалася лиш в твою мелодійну музику мого прагнення і осліплена щастям не ба-чила згорілих вже сердець тих, хто захопився тобою раніш. О, мій по-велителю, який ти жорстоко-все-сильний, яке спокусливо-нижне твоє проміння на дотик, які зваблivi слова ти нашіптуеться. Як приємно вслухатися в твій засліплюючий кри-чущий голос і відчувати, що по тілу

розливається твоє могутнє тепло. Хочеться належати тобі, й голова йде обертом, від твоїх поцілунків. Я вже знаю, ти хочеш пронизати все моє тіло своїми невидимими павутинка-ми, хочеш перетворити дійсність в напівсон, мене – в свою рабиню, як робиш це наділяючи пахучістю квіточку, як розфарбовуєш метели-ка. Я відчуваю, що відокремлююсь від цього світу, безтямно розчиня-юсь в твоїх обіймах... Ще одна мить і я навіки розпрощаюсь з турботами і радостями землі. Голос сонця не лише серце, а всю мене огорнув вже серпанком. Лишилася лише одна щілинка розуму людського. Одна вона дає мені доступ на волю. Але в мене не вистачає вже сили вернути-ся назад! Яка я безпомічна і самот-ня! І вже не сонячні зайчики зігрива-ють моє тіло, а чорна тінь плодів моєї спокуси окутує мене, з силою тисне на повіки, і вони повільно зак-риваються, щоб вже ніколи не відкритись. Неминуче, як день, що так гарно починався, закінчується літо твого тепла. О, голос сонця, який ти зрадливий, як обманув ти мене своєю ласкою і теплом! А як довіряла я тобі, коли ніжилася в твоїм промінні, коли впивалась твої-ми чарами. Та ось тепер мені вже

..., як тій відцвілій квітці. Я відчу-ваю льодинку у твоїм проміні, де воно торкається мого серця, але го-лову стиснув сталевий холодний об-руч розуміння неодмінного тління, уста до болю замкнені, і я не в змозі вимовити „прощайте”. Нема ж спа-сіння ...

Але, що це?! Раптом, загостре-ний бідую слух, вловив, приглу-шений серед гармидеру мирської суєти, доброзичливий голос. Стук серця мого оновився, очі загоря-ються радістю надії, а спрагли губи вже шепочуть вітання-здивування. Невже це бажаний голос? О, люди, це Він, це голос Його кроків! Це, мій Справжній Коханий, Він вря-тує мене від загибелі. Любий мій, як довго я Тебе, блукаючи, чека-ла. Це ж у сонці я тебе шукала. Вірила у нашу зустріч, ледве не згоріла! Прийшов мій час пізнати зрадливий голос сонця – зрозумі-ла. Та перемогти обманливий го-лос сонця не вміла. То ж, як зрад-іла я вчасній появі Тебе Коханого. І впали з мене сонця чари. З якою насолодою я спостерігала падіння влади наді мною голосу сонця, від звуків голосу мого Коханого. О, мій Єдиний і Незрівнянний, я вдяч-на матері, що Тебе народила, вдяч-

ПОЯСНЕННЯ

на землі, по якій ступають Твої ноги, вдячна зорям, під якими Ти живеш, птахам, які Тобі співають. Я вдячна долі, що звела мене з То-бою. Любий мій, тепер Твій голос наповнив все моє ество, з ним я жи-тиму, з ним у вічність відійду. Люди! Я щаслива, бо люблю! А люблю – бо не можу не любити! А не можу не любити – бо зустріла Його! А зустріла Його – бо не мо-гла не зустріти!..

Під голосом сонця слід розуміти голос гріховного тіла: „Учинки тіла явні, то є: перелюб, нечистість, роз-пуста, ідолу-служіння, чари, во-рогнечі, сварка, заздрість, гнів, су-перечки, незгоди, ересі, зазидки, п'янство, гулянки й подібне до цьо-го (святе Писання . Послання апо-стола Павла Галатам, глава 5, вірш 19). Бог попереджує всіх: „Хто чи-нить таке, не успадкують вони Цар-ства Божого.” (тут і далі посилан-ня на святе Писання буде скороче-не і матиме такий вигляд - Галатам 5:21).

О, як часто ми заплутуємось в бурхливому океані життя, отриму-ючи задоволення насолоджуючись ділами плоті, які підносять наше „я”, наш егоїзм на самий гребінь хвилі, засліплюють наші очі мільйо-нами зрадливих іскорок...аж доки Сам Бог Своєю милосердною лю-

бов'ю доторкнеться до нашого серця і перетворить його із плотсько-кам'-яного в духовно-тілесне. Тоді з очей падає покривало: і вже на чорне не говоримо, що воно біле, а на темря-ву не говоримо, що це світло, бо „Бог є світло, і немає в Нім жодної тем-ряви”. (Івана 1:5).

Під голосом Коханого слід розу-міти Божий голос, Який відкрив тає-мницю вічного життя, проговорив її до людей 2000 років тому через Ісуса Христа, Який постійно кличе, сту-кає до кожного серця у кожну мить. Але тепло і насолоду Його боже-ствених обітниць пізнає тільки той, хто як квітка тягнеться до сонячних променів, але розкриє своє серце не блуду земному, а назустріч Божій любові. В простоті і довірі відкриє Біблію – правдиву науку життя, і буде, виконуючи заповіді в щоденнім житті, насолоджуватись голосом Коханого, який звучить із її сто-рінки.

Зверніть увагу, що голос гріхов-ного тіла, або, як він названий в новелі „голос сонця”, також може звільняти від суму і наповнювати радістю. Але то є короткочасна, не-тривала, гріховна радість, після якої настає ще більше розчарування і біль. „ Бо хто сіє для власного тіла свого, той від тіла тління погне. ” (Галатам 6: 8). Тільки те, що від

Бога – є постійним, вічним і не-тлінним. Благословенна та країна, в якій люди шукають Бога і сіють в своєму житті тільки правду. „ Хто чинить за правдою, той до світла йде”. (Івана 3:21). Зазвичай, тіло плотське гине, як і тіло квітки, але якщо не віддати душу сатані, а Богу, то воскресне душа наша не на суд, а на життя. (Івана 5:29)

Бог найкращий і політик, і еко-номіст, і священник, і пастор. Отже, політика, може бути правдивою, якщо нею займаються чесні люди. І коли на небі з'явився обманли-вий політик в особі диявола і за-хотів багатьох за собою повести, то був скинений з небес разом із тре-тьою частиною ангелів, які згоди-лися бути його грехливими при-служниками. І оселились вони в піднебесі, щоб підбурювати на брудні справи людей землі, вияв-ляючи нашу нестійкість у правді, та нестійкість у прагненні п'якува-тися про інших й любити, як себе.

Можновладці, політики та інші люди, які обрали дорогу темряви і зреклись достойного і чистого жит-тя людини, створеної за образом і подобою Божою, – зробили вибір на користь сатани. Пекло створене не для людини, а для диявола і для духів злоби піднебесних. Тоб-то, туди потрапить кожний, хто

ГОЛОС КОХАНОГО

(новела з поясненням)

ПОЯСНЕННЯ

підтримує їх обдумано чи пливучи по інерції, закриваючи очі на всяку неправду. Тому я, особливо, звертаюся зараз до тих, хто називає себе християнами. Ми живемо в християнському суспільстві і повинні бути достойними величного і прекрасного Імені Христа. Адже Ісус Христос вмер, щоб звільнити нас від панування гріхів в нашому житті, і щоб ми могли на Його безгрішнім прикладі виявляти гріхи в житті не лише своїм, а й інших. Всяка неправда, якою б гарною вона не була – є гріхом. Тому не будемо подібні до тих християн, які, як мертва риба плывуть тільки за течією і залежні від настрою і думок високопоставлених людей. Жива риба пливе і проти течії, і ніякі перешкоди її не зупиняють. Любі християни, чи ж ми не вірніші за рибу у прагненні жити по Божому? Припинімо сперечатися, яка конфесія найкраща чи більш наблизилась до Бога, а дивлячись на земне життя Ісуса, станьмо безкомпромісними у боротьбі зі злом, зробімося мужніми і твердими в вірі воїнами Христовими, і не плывімо в напрямку людських похотей і гріховних пожадливістей. Я не призиваю вас перемагати зло злом – Ні! Перемагаймо добром, як учить Бог: виявляймо, докоряймо, наставляймо в праведності. (2-ге Тимофія 3:16). Тож піднімімося в силі Духа Святого в постах і молитвах за нашу владу і керуючих політиків. Бо куди заведуть нашу країну ті із них, котрі самі не покораються і не знають Бога, щоб інших привести до правдивого щастя?

Я вірю, що серед влади і серед теперішніх діючих політиків є такі, які хочуть справедливо керувати країною, вірно вирішувати державні питання і сміливо боротися за істину. Але часто вони виявляються одинаками, без підтримки гаснуть їхні сили. Майбутнє нашої країни залежить від того, наскільки живим буде наше християнство, наскільки ми зможемо підтримати наших політиків і керівників, наскільки не будемо вважати себе такими благочестивими, щоб „збруднити” свої руки в політиці. Не забуваймо, що Христос прийшов лікувати хворих безбожністю і не соромився виявляти недоліки цього світу, його неправду якою б вона не була, і не вдаваймо з себе чистіших від Нього. Нам не байдуже наша країна, нам не байдуже майбутнє наших дітей, адже „Батьки – слава своїх дітей”, – говорить Слово Боже. Тож давайте будемо достойною славою для них.

Саме через християн Бог хоче звершати великі справи, використо-

вуючи наші серця, розум, руки, ноги, наші уста. Він серед нас знову, щоб підтримувати тих (в першу чергу правителів), що бажають чесно боротися із злом і беззаконням в країні. Християни повинні вдихати в них сили для боротьби своїми молитвами, діями, постами, порадами, своїм зусиллям і вмінням. Дорогі християни, ми не повинні чекати від інших більше того, що показуємо їм практикою нашого особистого життя. Ісус проповідував так, як жив, і жив так, як проповідував. Як вирішити це практично в нашій ситуації? Перш за все попідкуймося, щоб не було так, як у святого Матвія сказано: „По правді кажу вам, що блудники випереджують вас у Боже Царство”. Почнімо чинити молитви за всіх, хто при владі, щоб могли ми провадити тихе й мирне життя в усякій побожності та чистоті. Бо це добре й приємне Спасителеві нашому Богові, що хоче, щоб усі люди спаслися, і прийшли до пізнання правди (1Тимофія 2: 2-4). Людям, які при владі, наказував Господь піклуватися про народ свій, чесно і вірно виконуючи обов’язки Богу, користуючись правами, бути пострахом для злочинців. Народ молиться за владу, влада турбується за народ – вимальовується благодатний Божий круг, в якому немає місця злу. Там, де на Христовій науці панує довіра один одному, і тільки тоді, зіллються з небес Божі благословення, спокій і мир, до яких ми прагнемо. В іншому ж разі, коли влада і народ не підкоряться волі Божій і чинитимуть свою волю і беззаконня, то впадуть в гріх, за який в свій час Господь питає кожного. „Бо мусимо всі ми з’явитися перед судовим престолом Христовим, щоб кожен прийняв згідно з тим, що в тілі робив він, – чи добре, чи лихе”. (2-ге Коринтянам 5: 10). При безбожному стані речей наша Україна не зможе піднятися на вищий рівень добробуту і процвітання. Бо це можливо тільки при Божій підтримці, а нам щирим християнам відомо, що святий Бог не благословлятиме грішних людей.

Задумаймося: що зробила влада для народу, над яким поставлена вона, щоб мудро керувати, і що зробив народ для влади, щоб підтримати руки чесним, здібним і вірним із них? Адже Бог завжди на стороні правди і це повинні ясно і чітко зрозуміти усі люди України. А тоді вознеси свій голос у молитві і, як доказ своєї обітниці Богу, об’явити пости по всій країні, щоб праведний і живий Бог звільняв лукавих і безвідповідальних людей з високих

посад і укріпляв серця і душі тих, хто з Його допомогою і під Його керівництвом хоче трудитись для блага своєї дорогої країни. І нехай бояться ті, що чинили неправду і гріх до цього часу, бо Сам Господь виступить проти них, і одним розчерком Свого небесного Перста укаже всім обманщикам злодіям і хабарникам на їхнє місце під небом: „Я кожному з вас дам за вчинками вашими” (Об’явлення 2:23).

Тож піднімімо свій зір до небес, вознесімо свій голос в молитві, відкріймо всі болі і всі бажання наших сердець, бо нас багато і нас не подолати! І якщо під таким лозунгом український народ вистояв легку боротьбу, вінчання якої розпочалося в позаминулому році, то чи опустимо руки тепер і зупинимося на півдороги? Тільки сліпі не бачили, що там на Майдані був Бог і допоміг Україні на шляху до справедливого суспільства. Залишаймося вірними не тільки на словах, а й на ділі, допомагаючи тим, кому повинні допомагати, викриваючи всяку неправду і виводячи на світло всяке зло. І нехай не радіють серця тих, хто думає, що за гроші можна купити все. Чисту совість і безгрішні серця за гроші не купиш, благословенного миру і непорочну радість за гроші не купиш, не купиш спасіння і вічного життя. Бо викуплені ми від зла цього світу не тлінним золотом і сріблом, а дорогоцінною кров’ю Христа. То ж не забуваймо, що не Бог, а ми маємо перемогти кров’ю Агнця, ще й словом нашого засвідчення (Об’явлення 12:11). І нехай зрадливий голос плоті і гріха не зведе нікого із дороги правди. „Правосуддя і справедливість – основа престолу Твого, милість і істина проходять перед лицем Твоїм.” (Псалом 88: 15).

Алла Душнюк

PS Шляхетні, натхненням цієї статті була проповідь Олександра Федоровича Калабського, пастора церкви „Добра Новина”, на різдвяному служінні, де він закликав народ до молитви за Україну і за місто Нетішин, сказавши, що Бог готовий вилити Своє благословення з надлишком, якщо народ прислухається до Слова Божого, що записане в Єремії 29:7: „І **дбайте** про спокій міста, куди Я вас поселив, і моліться за нього до Господа, бо в спокої його буде і ваш спокій”.

Я ж хочу доповнити статтю наступним. Хто почув голос Коханого, той не може зрадити Йому. Україно! Відродися до нового життя! Твій Коханий на тебе чекає! Він стукає до твого серця! Щасливий народ, що чує його голос! Закінчення на 4-й стор. .

НЕЗАСУДЖЕНИЙ ГЕНОЦИД

Продовження публікації витягів матеріалів з книги „Великий терор на Хмельниччині” (видання друге, доповнене і виправлене) автори В.А Дмитрик Л.А Савицький та ін. Очікуємо, що з часом читач відгукнеться на цю публікацію, а після закінчення відгуки опрацюємо і теж опублікуємо. Початок в січневому номері Вісника Малозахищених №1(34) 2005р.

З КНИГИ “КОСТЬОЛ”

Самолук Ганна Варфоломівна (дівоце — Яремова),

1906 року народження, жителька села Новоселиця Полонського району на Хмельниччині (мій перший запис звизку 1985року).

То зараз — Новоселиця, а до війни була Велика Новоселиця, Мала Новоселиця і Червона Новоселиця. Був бурякорадгосп і колгосп.

В 37 році рідного брата мого чоловіка — Матвія — забрали. Забрали — і наче камінь у воду... Тільки у війну я з Любою, жінкою Матвія, коли відкрили підвал Полонського костюлу (не пам'ятаю, в якому році, але знаю, за німців, коли німці зайшли), пішли глянути на тих, хто в підвалі залишився. Бо хоч люди всіх і всього боялися, але розголось пішов, що у підвалах костюлу репресовані. То мій з Любою по останках одягу впізнали Матвія: по дерев'яних гудзиках, що він сам робив. Одяг на трупах розлазився уже. Багато інтелігенції було, бо в клітинку сорочки. Після війни, коли з'явився ксьондз, були похорони. Для тих залишків людських, для кісток зробили сім домовин таких великих, як скрині, і — на грузову машину. Процесія поховала їх на польському кладовищі. А мому чоловікові теж казав голова колгоспу, що я тебе відправив би за твоїм братом, тільки жаль, ніхто так біля худоби не знається.

А потім мого брата Артема вхопили, але через ніч випустили з Полонного, бо зустрів свого товариша по Першій конній. І той його виручив, зробив очну ставку — і виявилася брехня. А в іншому випадку ніхто не розбирався б. Бо то йшов плановий убій наших людей. На Артема доніс його ж сусід Федір Дяків... І сказав, що Матвія вже нема в живих і показав Артемові справку Матвія, де були доноси Юськова і Українця Якова.

У війну пекла хліб червоним партизанам, то німці чуть не розстріляли мене. А після війни знову голод. Тільки вже хитріше, тільки ще підліше зробили.

В 46 році добре вродило в колгоспі, бо засухи навесні і спочатку літа не було, то “засуха” була в жнива, коли аж земля від жару полопалась. Яюсь приїжджає з району начальство, НКВД і свої місцеві собаки зганяють в Новоселиці людей на збори і агітують: “Колгоспники! У Франції величезний голод, французькі діти вмирають з голоду, то хіба ми такі несвідомі, що будемо їсти хліб, а у Франції діти будуть вмирати з голоду. Хто за те, щоб весь колгоспний хліб за цей рік передати для спасіння французьких дітей?” Ліс рук, а хто не підніме руки? Добре ж дивляться. Попробуй “контрреволюція” не підніми руки, то будеш знати, де раки зимують. А ще податки, а ще облігації — позика з-під палки, от вам і

новий голод. На цей раз спасла Западна... Якби не Западна...

Самолук Галина Семенівна,

1931 року народження, жителька села Новоселиця Полонського району на Хмельниччині (магнітофонний запис).

Я можу сказати за репресії тільки 37 року. Мені шість років було, коли забрали мого дядька Матвія (Самолука Матвія Микитовича). Ні за що забрали з поля. Він дуже любив землю.

А після цього взяли дядька Артема. Яремова Артема Варфоломійовича 1898 року народження, рідного брата моєї мами, забрали, але потримали всього одну ніч — це в 1937 році, з Новоселиці забрали. То в НКВД, в Полонному, він зустрівся з своїм товаришем по Першій кінній армії, який тепер став у нього слідчим НКВД. А вони обоє з одного котелка їли, одною шинелею вкривалися.

Зробили очну ставку з донощиками — і стало зрозумілим, що це поклеп на мого дядька.

А в громадянську війну мій дядько тому слідчому з НКВД спас життя в бою. То той слідчий вже показав дядькові Артемові, хто написав на нього донос, і показав дядькові Артемові, хто на мого дядька Самолука Матвія Микитовича написав доноси, тут двох з Новоселиці... Дядько Артем не один раз про все розповідав близькій родині — і про донощиків теж.

Кожну ніч тряслись, що батька можуть забрати. А вже його брата взяли, то і на нього тинь падає. Мій дядько Матвій рільникові тільки сказав, де що може родити. Бо він любив землю і знав, як біля неї робити, і знав, де може що родити краще.

— Ах, ти мене вчиш?

І репресували Самолука Матвія Микитовича. То жінка Матвія, Самолук Любов, і моя мама, Самолук (дівоце — Яремова) Ганна Варфоломівна, коли відкрили підвал костюлу, впізнали гудзики, саморобні дерев'яні гудзики, на одягові дядька Матвія, які він сам робив. Він був у бурці з цими гудзиками, коли його забрали з поля. Моя мама говорила, що бачила клітчаті сорочки, що там не одними Матвіями пахло, не одними бурками і полотняними сорочками, а там було дуже багато інтелігенції, бо дуже багато сорочок в клітинку, а тоді в таких сорочках ходила майже виключно інтелігенція.

А дядька Артема схопили за те, що він посварився з сусідкою, а чоловік сусідки доніс на Яремова Артема Варфоломійовича, що він є “ворогом” народу.

Я була ще малою, але страх моєї сім'ї я добре запам'ятала, як моєму батькові грозили, що він піде за Матвійчиками.

В 47 році голодували люди, опуха-

ли. А про смерть від голоду я не чула в нашому селі. В 46 році я бігала в колгосп за лобогрійкою, в'язала снопи, а мені нічого нічого не заплатили, абсолютно нічого за один місяць на канікулах не заплатили.

Кузьміна Сіцілія Олександрівна

(дівоце — Шевчук-Жумірська),

1930 року народження, жителька с/пт Понінка

Полонського району на Хмельниччині

(магнітофонний запис).

В 47 році люди були жадні хліба, а як їздили у Західну по хліб, то і; поїздів скидала міліція...

В Полонне в 47 році після тюрми приїхав ксьондз Хомицький. Він приїхав якраз за Чесного Хреста. А в 48 році дістали з підвалу костюлу залишки людей, кості, ще збереглися і одяг, і взуття. Набрали костей людей сім величезних трун і спровадили на польський цвинтар у Полонному з процесією. І поставили труни з кістками у склепі. Я ходила зі своєю бабусею в цій процесії. То я бачила сім трун. Труни везли підводами. З кістками ще були залишки одягу, клапти одягу, що не перетлів.

Мені було 7 років, як мій дідусь робив у паперовому цехові на фабриці рольщиком. Дідусеві було за 60. Він був на нічній зміні, прийшов з роботи раненько... А мене мама збудила і збиралась вести у садочок, двері відкриті. Бачу: два міліціонери зайшли, дідусь ще не встиг роздягнутися, не дали йому взяти ні кусочка хліба, отак як прийшов в робочому одягові, так вони його забрали. То мама їздила в Полонне, передачу йому передавала — передала. То дідусь просив маму принести йому туди білизну і шкарпетки. Через пару днів це все мама понесла дідусеві в Полонне, але мамі сказали, що дідусь вже нема, що він помер. Звати дідуся було Дембійський Роман, загинув він у 37 році. Дідусь був дуже віруючим. Він залишився сиротою разом зі своєю старшою сестрою, бо батьки їхні помирали від тифу. Сестру тітка виховувала, а дідусь виховувався у ксьондза. А потім дідусь збирав свої гроші на мур, щоб обгородити польський цвинтар. То як його забрали, то він забувся навіть гроші лишити дома. То дідусь пропав, і гроші забрали. Коли ксьондза забрали, закрили костел, то мій дідусь на польському цвинтарі в каплиці хрестили дітей.

В Понінці була польська школа, ще моя мама закінчила три класи польської школи. Була і ще одна синагога в Понінці. Церкву в Майдані зруйнували, осталася лиш кам'яна загорожа, яка стояла ще донедавна. А на Германях (вулиця зветься так, як переказують

**продовження
в наступному номері**

ЩО ПЕРЕШКОДЖАЄ ШВИДКІЙ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Спостереження громадського розвитку дають підстави будь-якому оглядачу заявити, що в Україні чимало активістів громадського руху. Так само є очевидним, що, якщо великі міста мають поодинокі по справжньому діючі ГО, то малі і села — переважно мають лише „ручні” громадські організації (далі ГО).

За час просування демократії з Заходу на Схід Європи накопився досвід не лише демократизації, але й її супротиву. Таким імунітетом дикий світ захищається від створення цивілізованих громад, ГО, профспілок — таких, які б відповідали інтересом демократії, були б життєздатні спроможністю перемагати у конкуренції із ГО, вродженими тоталітаризмом і гниллю перехідного періоду. Загальною відомою, що депутати усіх рівнів в Україні не є (у переважній більшості) виразниками прагнень народу України, не є борцями за її демократизацію). За таких умов — не можуть бути створені закони і створюватися підзаконні акти, які б дали зелене світло організації і створенню нових об'єднань щиро працюючих в інтересах народу.

Правове регулювання створення і діяльності ГО побудоване так, що виникнути необхідній для суспільства новій організації можливо, але діяти — зась. Де, який Закон чи підзаконний акт пояснює (чітко забезпечує право), як жити ГО на громадських засадах? Взагалі, чи дозволяє чітко Закон діяти ГО не маючи штату, не виплачуючи зарплату? А, як бути уже створеній ГО, котра не має стартового капіталу? Зрозуміло — треба боротися, шукати, виживати... Великі ГО, які вже поза конкуренцією у проблемі вродження, створюють імідж усім ГО і заявляють ніби час, коли громадськість і її активісти працювали безоплатно минув. Слава Богу, що у них минув. А у тих, хто ще не вродився як організація, що ледь на ноги зіп'явся? Як бути, наприклад, безробітним, які хочуть об'єднатися для захисту своїх інтересів чи студентам? Почнемо з центральних фігур ГО — керівник, бухгалтер, секретар, де не зареєстрованій ще ГО, під час її створення, взяти кош-

ти на зарплату для них? А на офіс? На обладнання? Знайдіть у Законі де там є, що податківець має вірити, що ГО живе і діє на громадських засадах і чи є у ГО чітко визначене Законом на це право, а головне — чи забезпечене це право?

Навіть, коли ГО вже дещо створилася, то їй, щоб жити, крім названих центральних фігур, треба мати юриста і фахівця по кадрах, які б чітко дотримували діючий Закон, щоб будь-який ханжа контролюючого органу не розправився законно із не угідною ГО. У ГО, яка думає створитися, таких коштів не може бути, адже платити треба мінімальну з/плату, відпускні, податки, гарантувати соціальний захист згідно закону. Звичайно, що можна розраховувати на гранти, але й на них малозабезпеченим надіятись не виходить. Бо нова організація писати проекти не вміє, просити когось, коштує мінімум 150 зелених, ще переклад за 50, а гарантій, що виграєш грант на проект — нема. Принципово ж, Закон України „Про об'єднання громадян” і Конституція України дають дозвіл працювати на громадських засадах (безплатно) і люди утискувані можуть і хочуть мати організацію, збирають меблі придатні для користування, хтось жертвує ще живого комп'ютера, хтось в квартиру (чи на квартиру) пустить... Але. Де в Законні вирішені випадки, коли ГО один місяць знайшла кошти, а другий ні? Як доказати контролерам, прокурорам, суддям що організація діє добровільно, або як це доказати після того, коли ГО пропрацювала уже з штатом на гранті, а більше грантів нема?

Маю тверде переконання, що ті ГО, зподання яких, чи за участі яких творять правове поле для життя усіх ГО, забули про свій початок, або ж вони бояться живої конкуренції, для якої на Заході умови створені історично, а на Сході їм не дають вродитися.

І що після цього дивуватися зловмисним утискувачам демократії, які вишукують в Законі щілини щоб не дати діяти ГО (яка має на меті перешкодити злочинній діяльності чи бездіяльності органів і чиновників,

які за законом зобов'язані вирішувати проблеми) та змусити діяти їх за законом, коли самі ГО розглядають правове регулювання неприбуткових організацій, не як хоч якусь пільгу необхідну для діяльності потрібних суспільству ГО на громадських засадах, а як різновид комерційної діяльності, що забезпечує перевагу в конкуренції з прибутковими організаціями.

Це одна з причин, чому на сьогодні в Україні, створюються лише кишенькові ГО, або ж ГО фінансово забезпечених осіб, а таким, як Польська „Солідарність” заказано вродитись. У нас навіть клуб любителів пива де — горе може існувати, а де-факто (якщо це не клуб магнатів) — Ні! Бо на членські внески його не утримати, а діяти на громадських засадах — ризиковано попасти під кримінал кишенькові Феміди. Такі громадські організації, як правило найбільш необхідні суспільству, бо можуть вирішити проблему малозабезпечених України силами малозабезпечених. Вони, хто вже діє, мають й рецепти лікування закону, але, хто їх послухає, підтримає?

Держава не дає нічого сінько, а коли ГО отримує пожертву від милосердних осіб і ГО хоче з тих жертвовних коштів заохотити доплатою добровольця (чи то безробітного, чи то каліку, чи то пенсіонера, чи студента) до громадської діяльності (наприклад за рознесення чогось інвалідам) то треба з тієї милостині віддати державі податок — за що? Чим держава його заробила? Чому вона грабує давно нею пограбованих?

Проте, плаканням справу не вирішити. Політики цього питання теж не вирішать, бо їм вигідно, коли ГО заглядають їм в руки. Все ж є Закон „Про об'єднання громадян, який в купі з Конституцією України гарантує свободу діяльності на громадських засадах. Тому треба домагатися, щоб правове регулювання усіма іншими законними і підзаконними актами врахувало і гарантувало це право. Шкода, що сили не рівні. Проте, з нами Бог і щирі шляхетні люди.

Іван Висновок

Безпритульні діти в Хмельницькому маньяків владі здають

В суботу 14 січня по Першому національному каналі телебачення о 21 годині показали, як в місті Хмельницькому (де головою обласної державної адміністрації Гладуняк Іван Васильович) бездомні діти роками живуть в ка-

налізації. Наставником у них був маньяк, а як надокучив домаганнями, то вони його здали міліції. Чому ми згадуємо тут Івана Васильовича? Так це тому, що нам (особливо нашій газеті) заздро. Він газету нізащо арештовував і

позивав на 300 000 гривень (перед тим як стати губернатором), а от маньяки живуть собі в задоволення з дітьми нашими, а губернатору до них (маньяків і дітей) байдуже.

Редакція

БЕЗПЛАТНА ЗЕМЛЯ З ТОЧКИ ЗОРУ ЗАКОНУ І ЧИНОВНИКА

Безплатна приватизація земельних ділянок громадянами, яким воці були у свій час надані у користування, означає, що вона передається із власності держави у власність громадянина без сплати останнім державі будь-якої грошової суми чи іншого відшкодування вартості ділянки (наприклад, натурою, послугами тощо).

Idiāāwāiīy.

Īī÷āōīē ā īēīōēīō īīāō³

Але Міністерство юстиції України визнало дану Вказівку Держкомзему такою, що прийнята з порушенням чинного законодавства. У зв'язку з цим 27 листопада 2002 р. Міністерство юстиції направило Держкомзему листа з пропозиціями скасувати її і відкликати з місць застосування.

Однак, незважаючи на цей лист Мін'юсту, Держкомзем не тільки не скасував Вказівку № 23, але й активно наполягає на її застосуванні. За рахунок селян.

Згодом дана Вказівка була скасована, проте наказом Держкомзему від 2 липня 2003 р. № 174 був затверджений новий нормативно-правовий акт про реєстрацію — Тимчасовий порядок ведення державного реєстру земель, яким збережено стягування плати за реєстрацію земельних ділянок, які приватизуються громадянами.

Безперечно, послуги землевпорядних організацій, пов'язаних з безплатною приватизацією земельних ділянок громадянами України, в розумних розмірах необхідно оплачувати. Однак, на жаль, рівень доходів значної частини наших громадян, особливо жителів сільських населених пунктів, є доволі низьким. Досить часто їм важко відірвати копійку від скромного сімейного бюджету для оплати послуг щодо приватизації земельних ділянок. Але ж і земельну реформу не можна зупиняти. Що ж тоді робити? От що рекомендує Павло КУЛИНИЧ, кандидат юридичних наук,

старший науковий співробітник інституту держави і права НАН України, доцент Київського університету права.

Держкомземові України доцільно було б більш повно використати для покриття зазначених послуг кошти міжнародної технічної допомоги та кошти, позичені у Світового банку. Так, 31 жовтня 2001 р. між урядом України та урядом США був підписаний Меморандум щодо співпраці у видачі селянам-власникам земельних часток (паїв) державних актів на право власності на землю. На підставі цього Меморандуму Уряд США надав Україні на безповоротній основі близько 14 млн. дол. США саме для фінансування процесу видачі державних актів. На ці гроші 1,8 млн. українських селян можуть отримати державні акти на землю безкоштовно. Для виконання цієї роботи в Україні з 2001 р. працює Проект підтримки земельної реформи в Україні. За рахунок виділених Проектом коштів вже близько 1 мільйона українських селян безплатно отримали у власність земельні ділянки у розмірі земельних часток (паїв). Крім цього, у жовтні 2003 р. Кабінет Міністрів України підписав зі Світовим банком угоду, відповідно до якої отримав позичку в розмірі близько 200 млн. дол. США саме на завершення видачі дер-

жавних актів селянам та створення реєстраційної системи для державної реєстрації прав на земельні ділянки. Отже, варіанти, як-то кажуть, є. Проте чомусь вони не використовуються для того, щоб допомогти українському селянину, полегшити для нього тягар земельної реформи.

Держкомзем України наказом від 12 серпня 2004 р. "Про затвердження Граничних розмірів плати з виконання землевпорядних робіт" встановив обмеження плати за виконання землевпорядних робіт, Верховною Радою України 20 січня 2005 р. був прийнятий Закон "Про захист конституційних прав громадян на землю", невеликий, складається всього з двох статей. Згідно зі статтю 1 Закону, вартість робіт із землеустрою щодо виготовлення документів, які посвідчують право власності на земельні ділянки, при виділени в натурі, (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв) не може перевищувати п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто 85 гривень. А вартість робіт із землеустрою щодо виготовлення документа, який посвідчує право власності на земельну ділянку, при передачі безоплатно земельних ділянок у власність громадянам України у всіх інших випадках безплатної приватизації земельних ділянок не може перевищувати дев'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто 153 гривні. Мова йде про приватизацію громадянами земельних ділянок, які передаються громадянам України безплатно в межах норм безплатної приватизації, передбачених Земельним кодексом України. Згідно зі ст. 121 Кодексу, громадяни України мають право; на безоплатну передачу їм земельних ділянок із земель державної або комунальної власності в таких розмірах: а) для ведення фермерського господарства — в розмірі земельної частки (паю), визначеної для членів сільськогосподарських і підприємств, розташованих на території І сільської, селищної, міської ради, де знаходиться фермерське господарство. Якщо на території сільської, селищної, міської ради розташовано декілька сільськогосподарських підприємств, розмір земельної частки (паю) визначається як середній по цих підприємствах. У разі відсутності сільськогосподарських підприємств на території відповідної ради розмір земельної частки (паю) визначається як середній по району; б) для ведення особистого селянського господарства — не більше 2,0 гектара. (Правда, розмір земельних ділянок, що передаються безоплатно громадянину для ведення особистого селянського господарства, може бути збільшено у разі отримання в натурі (на місцевості) земельної частки (паю); в) для ведення садівництва — не більше 0,12 гектара; г) для будів-

ництва і обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) у селах — не більше 0,25 гектара, в селищах — не більше 0,15 гектара, в містах — не більше 0,10 гектара; г) для індивідуального дачного будівництва — не більше 0,10 гектара; д) для будівництва індивідуальних гаражів — не більше 0,01 гектара. Крім того, даним Законом громадянам України, які безплатно приватизують земельні ділянки, надана ще одна пільга: вони звільнені й від плати за державну реєстрацію права власності на передані їм у власність земельні ділянки. Саме про це йдеться у ст. 2 Закону, якою внесені відповідні зміни і до Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень", яким така плата передбачена. Даний Закон "Про захист конституційних прав громадян на землю" застосовується виключно до випадків, коли громадянин України безплатно приватизує земельну ділянку. Якщо ж він її купує, отримує в дар, у спадщину тощо, то він не зможе скористатися пільгами, встановленими цим Законом.

Однак, поставити крапку у питанні про вартість безплатної приватизації землі, мабуть, ще рано. Генеральний директор Державного підприємства "Центр державного земельного кадастру при Державному комітеті України по земельних ресурсах" 16 лютого 2005 р. надіслав директорам регіональних філій цього підприємства листа за № 278-3.1, яким розтлумачив, що дія Закону "Про захист конституційних прав громадян на землю" не поширюється на послуги за реєстраційну діяльність Центрів державного земельного кадастру. На його думку, керівники Центрів державного земельного кадастру повинні керуватися не нормами Законів "Про захист конституційних прав громадян на землю" та "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень", а ... спільним наказом Держкомзему, Мінфіну, Мінекономіки від 15 червня 2001 р. № 97/298/124 "Про затвердження Розмірів оплати земельно-кадастрових робіт та послуг"! Таке тлумачення не відповідає змісту Закону "Про захист конституційних прав громадян на землю". Закон на боці громадян України. Однак, здається, що в Держкомземі (враховуючи, що вони повторюються двічі в намірах обдурити громадян) є кум чи сват в контролюючих, щодо дотримання законності, органах.

За матеріалами кандидата юридичних наук, старшого наукового співробітника Інституту держави і права НАН України, доцента Київського університету права Павла Куличика, опублікованими ЮВУ, підготував Анатолій Войтко

ЛЮДИ ЧИСТОЇ ДУШІ ЧЕСНОГО СЕРЦЯ

Прочитавши цей заголовок, читач подумав: "Усе, вже й га-зета ВМ стала не щирою, лице-мірить, як більшість." Справедливо так думати, бо й я б не повірив, що такі десь є. Тим-паче, що мова піде про вибраних активістів суспільства. Це, мабуть, не у нас.

Була в одній країні перебудова. Це була найбільша держава з великою армією, але коли в ній стало найбільше брехні і безбожності, то Бог знищив її без краплі крові. Утворилося з неї чимало немалих країн, звичайно з думкою, що у них вже брехні й безбожності не буде. До однієї навіть дійшло до розуму, що битою завжди стає найбільше та країна, у якої найстрашніша зброя, та й швидко збула свій атом. Хотіла так саме й брехню свою комусь віддати, але та брехня всілася у душах спокусливих і не вилазить. Б'є, то того, то того і ніхто їй ради не дасть.

Хто вже брехнею битий багато, стали прагнути правди, спра-ведливості. І стали шукати, хто б це з брехнею справився? Подивилися, на кому менше брехні видно, і кажуть: "Давай ти, роби у нас справедливо."

Став він дещо робити, але ж тих, хто його обрав треба (по-справедливості ніби) не скривідити, то й виштовхав їх в начальство (і тих, хто щирі, і отих, хто гучніше кричали під час боротьби на виборах, як вже його перемагало). Ті ж, що може й щиріші з ним були та крісла не попали, гадали що й з ними вже по щирому буде, усе по правді, та й покинули те місце де відстояли перемогу, мерщій по домівках розбіглися—чекають, хто й їм правди принесе?

А правда — то, наша, давно ка-

лікою стала, на ноги звестися не може. Брехня ж придивилася (що тих, хто правду відстоювали — розбіглися, нема, а там, куди вони пороз'їжджалися, їх 1 на 1000 — не помітно), що ніщо ж не перешкоджає — та й, по тих шляхах де Правди свободу дали, побігла. Спочатку по закутках, а після все більше на битий шлях. І стільки її ще недобитої, що й Правди не чути. Правдолюбці поодинокі б'ються, добиваючись правди, але толку мало. Там добився за рік,—там дві біди нажив. Що робити? Дійшло до дєкого, що поки країну не зробити правдивою, своєї правди, як й доб'єшся—радий нею не будеш, а як перестарєшся, то й уб'ють. Ото ж ті, хто, шукаючи правди, здивалися по судах, прокуратурі, меріях, соцзахистах, міліціях—порозумілися й кажуть: доки ми кожен своєї будемо шукати правди, то нас втоплять у загальній брехні. Об'єдналися, стало веселіше, світ Добрий добре" в них побачив—допоміг. Й було б все добре, та ота спокуса (що ніби треба раніше за своє боротися) над багатьма ще верх бере. Накинулись кожен: давай вперед мою правду відстоювати і знову ж до початку вернулись — розпався гурт. Бо ж де усім справедливості взяти, як її ще не зроблено. Проте не усі такими стали. З'явилися ті, хто твердо переконанням керуватися захотів отим: перше—спільне, після—ближнього, а вже після—своє. І спільне робитиму перше те, що в інтересах усіх, а не когось особисто, потім ближньому та так, щоб не шкодити нікому іншому, а після й собі так саме не шкодячи іншим. Виявилось, що Америку вони не відкрили. Бо й до курки дійшло, що, як не будеш

гребти від себе, то й собі знай—деш менше, а як подадуть, то потім заріжуть за те, що годували. Придивляюся я, і дивуюся, сліпоті впертій народу цього. Кожна людина окремо і весь народ хоче, щоб був Рай на землі. Усі знаємо, що для того треба Царства Небесного, бо поки царство чортове, то й життя пекло. Приклада Бог дав: покинув Царство Небесне прийшов на грішну землю ради людей, знаючи що вони Його заколють, розіпнуть і повісять. І сказав будьте, як Я. Невже не зрозуміло, що треба ставати такими ж стійкими й витривалими, проявляти любов свою і вірність Богу, чинячи правосуддя, відстоюючи правду і справедливості. Ненавидячи зло, так саме, як Він спускається з Любов'ю на землю до грішних чорноробів, не чекаючи, що вони тебе будуть носити на руках, а паскудитимуть, плюватимуть в душу, засудять і розіпнуть, — але попри все це чинити їм добро, а їх добротворцями. Перестати шукати серед високих" чинів святих, а робити все для того, щоб туди святі потрапили. Такі, як Святий Павло, який казав безбожному правителю: тебе битиме Бог, ти стіно побілена... . Ти ж сидиш, щоб судити мене за законом, а наказуєш бити мене проти закону?" (Писання. Дії святих апостолів, розділ 23, вірш 3). Бо лише тоді, коли народом і країною правитимуть Божі — **ЛЮДИ ЧИСТОЇ ДУШІ ЧЕСНОГО СЕРЦЯ**, буде можливість здійснення бажань добрих людей. Лише виявивши і знищивши зло такою Любов'ю і такою Вірністю, не щадячи себе, вродимо Правду і лише тоді прийде справедливості.

Анатолій Войтко

УЧАСНИКАМ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ

Заради врівноваження можливостей малозабезпечених суб'єктів виборчого процесу, керуючись Законом України „Про внесення змін до Закону України „Про вибори народних депутатів України” та Положенням про середньозважений показник вартості одиниці друкованої площі... — газета „Вісник малозахищених”, не передбачає прибутку з реклами партій, а лише, висвітлюючи виборчий процес в інтересах малозахищених і

правдиво інформуючи малозахищених про учасників і події виборчої кампанії на засадах об'єктивності, неупередженості та збалансованості, — забезпечує власну діяльність. Тому, вартість одиниці друкованої площі за ціною нижчою в регіоні: 1000 кв.см. — 1000 грн.; відповідно: 1кв.см. — 1 грн. Газета ВМ у більшості розповсюджується безкоштовно, тому може, залежно від бажання замовників, збільшувати тираж і змінювати зону розповсюджен-

ня на територію, відповідну призначенню публікацій.

Нагадуємо, що на сьогодні газета ВМ передплатується в 21 областях і в м. Києві, найбільш масове її розповсюдження міста Нетішин, Волочеськ і Волочеський район, Славута і Славутський район, Шепетівка і Шепетівський район Хмельницької області, та місто Острогоз і Острозький район Рівненської області.

Редакційна рада
Газети ВМ

ВИХІДНА ДОПОМОГА ПРАЦІВНИКУ

ВИПЛАТИ МОЖЛИВИ

Виплата вихідної допомоги можлива згідно ст. 44 Кодексу законів про працю (далі — КЗпП), при припиненні трудового договору з підстав, зазначених у п. 6 ст. 36 та пунктах 1, 2 і 6 ст. 40 КЗпП. Працівникові виплачується вихідна допомога у розмірі не менше середньомісячного за-робітку і у разі призову або вступу на військову службу, направлення на альтернативну (невійськову) службу (п. 3 ст. 36) — не менше двомісячного середнього заробітку; внаслідок порушення власником або уповноваженим ним органом законодавства про працю, колективного чи трудового договору (статті 38 і 39) — у розмірі, передбаченому колективним договором, але не менше тримісячного середнього заробітку. Даний розмір є мінімальною гарантією, більші розміри можуть бути встановлені в колективному договорі.

У статтях 38 та 39 КЗпП передбачено можливість розірвання трудового договору з ініціативи працівника у визначений ним строк у разі порушення власником або уповноваженим ним органом законодавства про працю.

Ні законодавством, ні судовою практикою не встановлено, наскільки суттєвим має бути це порушення для того, щоб притягнути роботодавця до відповідальності за порушення законодавства про працю. Тому такими порушеннями слід вважати будь-які порушення, у тому числі і дрібні.

Тому дуже суттєвим є питання визначення ознак порушення, що тягне виплату вихідної допомоги, у зв'язку з чим виплачується вихідна допомога, яка мета встановлення зобов'язання її виплачувати.

За своєю природою це матеріальна

допомога, яка повинна забезпечити працівника засобами для існування до того часу, як він знайде нову роботу, тому, що така допомога виплачується лише у випадках, коли особа вимушено залишається без роботи.

Роботодавець зобов'язаний виплачувати вихідну допомогу у разі припинення трудових відносин внаслідок відмови працівника від переведення на роботу в іншу місцевість разом з підприємством, установою, організацією, а також відмови від продовження роботи у зв'язку із зміною істотних умов праці; змін в організації виробництва і праці, у тому числі ліквідації, реорганізації, банкрутства або перепрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників; виявлення невідповідності працівника займаній посаді або виконуваній роботі внаслідок недостатньої кваліфікації або стану здоров'я, які перешкоджають продовженню даної роботи, а так само у разі скасування допуску до державної таємниці, якщо виконання покладених на нього обов'язків вимагає доступу до державної таємниці, якщо виконання покладених на нього обов'язків вимагає доступу до державної таємниці; призову або вступу на військову службу, направлення на альтернативну (невійськову) службу; повонлення на роботі працівника, що виконував раніше цю роботу; порушення власником або уповноваженим ним органом законодавства про працю, колективного чи трудового договору.

У всіх цих випадках можна простежити характерні ознаки, притаманні всім названим підставам для звільнення. Головною і найбільш важливою ознакою є те, що у всіх цих випадках

через певні обставини працівник не може продовжувати виконувати роботу, і така неможливість спровокована не ним, а обставинами чи певними особами.

При визначенні розміру вихідної допомоги суд зважає на всі обставини справи. Наприклад, правове значення має вина роботодавця у прийнятті працівником рішення про звільнення та необхідність соціальної допомоги для особи, що залишається без засобів для існування.

При звільненні працівника внаслідок недостатньої кваліфікації або стану здоров'я, які перешкоджають продовженню даної роботи, звільнення відбувається незалежно від волі працівника, але при визначенні допомоги у розмірі місячного заробітку законодавцем, вірогідно, було взято до уваги соціальний мотив, бо ці особи визначаються як такі, які не можуть належно конкурувати на ринку праці (як малокваліфіковані, хворі, малозабезпечені), тому зі сторони роботодавця їм має бути надана допомога.

Отже, ми знаємо з якою метою встановлена вихідна допомога, за яких же обставин працівник має вимагати її виплати.

Розмір виплати мінімальної вихідної допомоги при звільненні працівника за своєю ініціативою внаслідок порушення роботодавцем законодавства визначається тримісячним середнім заробітком працівника, для того, щоб працівник знайшов собі належну роботу. У зв'язку з цим і було встановлено мінімальний розмір вихідної допомоги у такому розмірі, щоб працівник, який був вимушений залишитися без роботи внаслідок порушень з боку робото-

Продовження в наступних номерах

Сказання мчурих

Бог — добро, сатана — зло. В природі Бог — все, сатана — лише з волі. За людину в природі красивіші квіти і метелики, і лебеді, сильніших багата, вірних теж, кмітливих, охайних... Проте, не для того Бог

створив людину, щоб вона хвалилася тим, чого Він дав їй більше, ніж іншим в природі. Людина безбожна духовно живе в сатані, і в ній над нею сатана владує, тому така людина найменша в природі, бо найстрашн-

іша. Через дані їй Богом розум і мудрість, над нею і закони природи безсилі. Людина в Богові (так, що й Бог в ній) — найбільша і найперше тим, що живе не для себе, і піклується не про себе.

"Вісник малозахищених"

Інформаційна громадсько-політична газета.

Засновник - ГО "З'єднання борців "За справедливість".

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 9485

від 11.01.2005 р.

Голова редакційної ради
Анатолій Войтко

Адреса редакції:

вул. Набережна, 7, м. Нетішин,
Хмельницька обл., індекс 30100
тел.: (03848) 3-22-14,
факс: (03848) 3-45-23
e-mail: zbzs@nh.km.ua

Газета виходить двічі на місяць
Розповсюдження газети безкоштовне, для передплатників і бажаних купити у роздріб за пільговою ціною.
Передплатний індекс **08697**.
Ціна по Україні 54 коп.,

по Хмельницькій обл. 50коп.
Програмні цілі: захист інтересів скривджених, принижених, знедолених і несправедливо ображених; надання консультацій
Виявляйте, картайте, допомагайте -
ГУРТОМ ПОБОРЕМО

Редакція не завжди поділяє позиції авторів публікацій; залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти, змінювати заголовки. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних назв та інших відомостей несуть автори публікацій. Листування з читачами - тільки на сторінках газети.

У разі передруку посилання на "Вісник малозахищених" обов'язкове

Банківські реквізити:
р/р 26004732741350 в Рівненській обласній філії УСБ м. Острог, МФО 333012, Код ЄДРПОУ 22764531

Газета друкується у
ПП "ПАРІ-БРОК"
місто Нетішин
Тираж: 2000 Зам. №

давця, мав засоби до існування до того моменту, коли він знайде нову роботу. При таких підставах, коли у звільненні присутня вина роботодавця, вихідна допомога встановлена у максимальному розмірі.

Слід звернути увагу на те, що у ст. 44 КЗпП вказано, що вихідна допомога сплачується у разі, якщо причиною звільнення є порушення власником або уповноваженим ним органом законодавства про працю, колективного чи трудового договору.

Тому підставою для виплати вихідної допомоги може бути не будь-яке порушення трудового законодавства, а саме те, яке унеможливило подальшу роботу працівника (наприклад, постійна невиплата заробітної плати) і змусило його прийняти рішення про звільнення, оскільки при таких порушеннях виконання трудових обов'язків працівника було неможливим, і іншого виходу, крім звільнення, він не мав.

За змістом ст. 44 КЗпП, навіть якщо з боку роботодавця здійснювались порушення законодавства, але які не перешкоджали роботі працівника і не змушували працівника звільнитися, вихідна допомога працівнику не повинна виплачуватися.

Слід зауважити, що відповідно до процесуального законодавства кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог чи заперечень. Встановлення та доведення того, що саме порушення спричинили звільнення, а не інші обставини, є умовою, від якої залежить можливість стягнення вихідної допомоги.

Варто обережно ставитись до випадків, коли працівник починає згадувати, що рік тому було порушено його трудові права. Необхідно завжди пам'ятати, що між порушеннями зі сторони роботодавця і прийняттям працівником рішення про звільнення має бути причинний зв'язок. Впровадженням у КЗпП вихідної допомоги законодавець встановлював не штрафні санкції роботодавцю, який порушує трудове законодавство, а матеріальну допомогу працівнику, який знаходиться у скрутній ситуації і не має іншого виходу як звільнитися.

Існує дуже багато причин для прийняття працівником рішення про звільнення. Людині просто могли запропонувати кращу роботу, можливо працівника не влаштував розмір зарплати, або це могли бути причини суто особистого характеру.

Тому, якщо названі працівником причини звільнення не свідчать про те, що порушення зі сторони роботодавця не дозволяли належно реалізувати свої трудові права та за відсутності доказів того, що названі працівником порушення стали причиною для звільнення, підстави для задоволення вимоги про виплату вихідної допомоги відсутні.

ПОРУШЕННЯ, ЯКІ НЕ Є ПІДСТАВОЮ ДЛЯ ВИПЛАТИ ВИХІДНОЇ ДОПОМОГИ

Нерідко зустрічаються випадки, коли під час звільнення працівника відбуваються порушення трудового законодавства. Це, зокрема, може бути затримка виплати належних сум та їх неправильний підрахунок, затримка трудової книжки чи її неправильне оформлення, неправильне формулювання причини звільнення.

Звичайно, це є порушенням трудового законодавства, проте ці порушення не є підставою для виплати вихідної допомоги. Це пов'язано з тим, що причиною звільнення мають бути порушення, які були під час роботи працівника, і які під час цієї роботи спричинили бажання звільнитися. Порушення після прийняття рішення про звільнення ніяким чином не можуть бути підставою для виплати вихідної допомоги, оскільки між прийняттям рішення про звільнення і такими порушеннями роботодавця відсутній причинний зв'язок. Для таких випадків встановлена інша відповідальність.

У випадках, коли роботодавець незаконно звільнив працівника, якого було поновлено на роботі за рішенням суду, звичайно присутнє порушення трудового законодавства зі сторони роботодавця. Однак, незважаючи на те, що таке порушення є досить істотним, вихідна допомога у таких випадках не повинна виплачуватись. Підстави, при яких виплачується вихідна допомога, чітко визначені, і серед них відсутня виплата вихідної допомоги внаслідок незаконного звільнення. Виплата вихідної допомоги при звільненні працівника внаслідок порушення роботодавцем законодавства про працю можлива лише у випадках, коли звільнення було здійснене за ініціативою працівника, а не роботодавця.

старі люди, що їхали колись пани по тій вулиці і загубили гаманця, звідси і пішло, що вулиця — Геманці) у нас був Марко Стрілецький, то він знімав хреста з Майданської церкви.

Там, де сільрада, був двоповерховий будинок, а наша сім'я жила у підвалі того будинку. Дідусь в Понінці поштарем був, то йому для квар-тири дали підвал — там вікно, і у вікно — прямо земля. Як дідусь репресували, то нас з того підвалу вигнали. І дядька репресували в 37 році, чоловіка маминої сестри, залишилося четверо дітей і одне з них — грудничок. Вигнали з підвалу нас, то ми пішли жити до тої сестри, що репресували її чоловіка, на Геманці. Через місяць висилають бабусю Вікторію (дівоче — Талько) з Понінки — їй тож було за 60. Висилають її у Козятин, де вона робила на хмелеві. А тата мого, Жумірського Вла-дислава, репресували ще до голодомору, тата забрали, мама вагітна, і я маленька. Тато був польським офіцером, а коли тут залишився, то став Шевчуком Олександром.

Захворіла тьотя після репресачії її чоловіка, завелася бешиха, завез-ли її в лікарню, то вже мама доглядає і сестру свою, і її дітей — тьотя з бешихи всліпла. Репресований дядько звався Ковальський Петро.

Бабця, Дембійка Вікторія, захворіла на тиф в Козятині на хмелеві. Перехворіла, видужала, і вже її прислали сюди, в Понінку, додому.

Ще до війни у тьоті Ковальської до “повного щастя” приключився ще й туберкульоз легенів, і вона в 40 років померла. І бабці залишається її четверо дітей — і ні копійки грошей, і як хоч, так і живи. Старший син тьоті з 27 року народження, в 16 років перед війною вже робив на фабриці на вазі, але беруть його окопи рити — простуджується і до року помирає. А вже в 45 році середушнього сина Ковальських заби-рають в армію, і служив сім років в армії, зверх строку служив до-бровільно. То є розум? Його сім'я постраждала так, і він ще сім років служить в армії.

Померла бабця. Залишилася моя двоюрідна сестра Неля Ковальська і її найменший брат. Брат пішов в ремісничу училище, а вона пішла до роботи. Молода і квола від недоїдання захворіла на туберкульоз легенів в 17 років. Лікували її піддуванням, вдуванням, але в 25 років дівчиною вона померла з туберкульозу легенів.

А самий менший в Звенигородці на Київщині одружився, виїхав з дружиною в Джекказган, де вивчився на інженера-електрика. І через 5 років захворів на туберкульоз легенів і помер. Отак вся сім'я Ковальських розпалася, пропала.

В моєї бабусі Вікторії з голоду померло 9 дітей, в тому числі двоє близнят. Вона з дідом Романом жила в підвалі двоповерхової пошти в Понінці. Там же сирю, холодно було, а тут ще й голод. Дід Роман був простий трудівник і муляром робив.

Від того часу, як я себе пам'ятаю, то я з мамою весь час голодувала і бідувала. Ми — робітничі сім'я, землі в нас не було.

47 року голод... О Боже! Хай ліпше ніхто той голод не пам'ятає. Не хватало хліба, давали по 400 грамів хліба на душу робітника на сутки, і ще я мала — 400 грамів хліба і все. Десь дістане мама фарби, то виміняємо трохи картоплі, пару стаканів крупи. Отак і мучилися. З'їмо — і хоч руки гризи. Ходили ягоди в ліс збирати з мамою. На другий день мама на роботу, а я на базар продавати ті ягоди. Може, за виторгувані

гроші куплю кусочок хліба чи кусочок сала. Ходила врати щавель на сінокіс і на базарі продавала щавель. Біля річки був острівце, на яко-му колгосп огірки, капусту садив, буряка. То я піду і гички з буряків на-рву, і заким мама повернеться з роботи, то я такого борщу наварю. А в мамі аж ноги пухли від тої гички. Ото так ми їли. На базарі часом куп-ляли кукурудзяну муку і таку баланду з теї муки на воді колотили без нічого. Не було навіть чим засмажити ту баланду. Банячок теї баланди з'їли і знов хочемо. Лушпаї з картоплі не викидали, а підсушували на пательні і так жували.

В Шепетівку їздила, продавала листочки паперу, фарбу — допома-гало нам обом з матір'ю не померти з голоду.

В 47 році люди пухли і вмирили з голоду. І ми завше недоїдали. Тут на фабриці була їдальня біля оранжереї, то ми, чимало таких, як я, підлітків, з горшками, з каструльками рано-вранці ходили під ту фа-бричну їдальню. А вона в 8 годин відкривалася, давали людям їсти. То на талон нам зачерпнули теї страви (її можу й сама з'їсти, але то на двох). Принесу додому, а в тій страві де-не-де галушка, де-не-де кар-тошка плаває, і чекає та страву маму з роботи після 10-ї вечора... то ми вже обое сідаємо і вечеряємо. Так жилося до війни, так жилося після війни. І вижили. **Печений буряк — то було свято у нас.** А чуть-чуть заможніші люди помирали з голоду в 47-му, в них не було такого постійного тренування недоїданням, як у нас.

В 47 році з голоду помер старий Драгомирецький на Геманцях. В 47 році йшла вулицею з Геманців і бачила, як під плотом лежав опухлий чоловік, налитий весь водою, і зіпав... Через деякий час того дядька хоронили, бачила... В 47 році я сама бачила багато опухлих з голоду, і в 47 році вмирили люди з голоду. Ще тут біля базару чоловік з двома палицями ходив опухлий, не мав вже і сили ходити.

В моєї мамі в 47 році опухали ноги. Виручали губ'ята (різні гриби), назбираємо їх в лісі, кинемо, зваримо юшку, поїмо і на потім ще залиши-мо. Як я вранці встаю, думаю, поїм губ'ят. Як я до них, а там стільки червів плаває... Ввечері при свічці там дуже було видно тих червів... Як їздила в Шепетівку, то зустрічала багато опухлих з голоду. Багацько, багацько людей опухлих з голоду було. Такі руки опухлі були — пливли...

Голод 33-го не пам'ятаю, а сорок сьомого — дуже пам'ятаю. Чому голод? Чому голод? А агітатори розпускали слухи такі, що це завше так після війни, що земля не родить... Як хотіли, так і говорили. Ми, діти, заберемося в колгоспне, нарвемо зеленого жита, натеребимо і наїмо-ся, то живіт потім болить, що ну-ну...

В мене і нема родини — вимерли і репресовані. І тільки син і дочка, і в Житомирі брат залишився. А віра в Бога таки збереглася...

Савицький Іван Марцельович,

1918 року народження, житель смт Понінка Полонського району на Хмельниччині (запис розповіді).

Страх у людей був такий великий, що заслонили їх вже самих від себе. Було пройде міліціонер біля мене — тремчу, як осика, і руки тремтять, і в грудях тремтить, робився як паралізований, і до сьогоднішнього дня в мені той страх. А тоді як побачу міліціонера, то минаю його, як тільки можу, щоб не бачили його мої очі.

Мої батьки жили біля Глибочка на коліні дороги, що веде з Понінки в Загубу. В нас було дев'ятеро дітей в сім'ї, батько, мати. Землі мали зовсім небагато, і та розкидана по маленьких клаптиках, так що не знаю, скільки було всієї землі, але знаю, що небагато. До колгоспів люди, які тяжко працювали, то не бідували, мали достаток. Але тре було дуже працювати, а були ледачкуваті, то тим вічно не хватало хліба.

В 33-му році страшна голодовка була. Я підлітком там до Загуби га-сав, то там на вулицях в Загубі валялися мерці; чи не встигали ховати, чи що. Корова в кого була, то спасала сім'ю, хоч частину сім'ї. Голод не вродився сам по собі, його зробили ті, що ходили від сільради і забирали останне. Ну, а потім репресія настала, хоч вона була ще й перед го-лодовкою, в голодовку... Моїх дядьків позабирали і по них...

До роботи я поступив на паперову фабрику в транспортний цех в 38-му році. Геть вичистили репресією слюсарів і токарів, то нову зміну слюсарів і токарів готовили в ремісничому училищі, і добре готовили, випускали фахівців 4-го розряду зразу після училища. Транспортний цех був на території фабрики, звідси від робкоопу, там колись лікарня була. То вже при моїй пам'яті втихомирилися, не викочували людей на фабриці. Але дисципліна була воєнна. Запізнів-ся на роботу на 21 хви-лину — і в тюрму, чи то за раз — 21 хвилину, чи то по п'ять хвилин на-збирають за рік, — то під суд, хоч який там суд... А за п'ять хвилин запізнення — наказ на догану і частину зарплати знімають.

В Понінку часто наїжджало НКВД з Полонного. Особливо Шкраб, Пилипець... Як появиться Шкраб з Пилипцем в Понінці, то вже як вітер шу-шу, шу-шу: “Приїхав Шкраб, буде шкратити людей на репресію”. Так і казали: “Шкраб буде шкратити вже людей на репресію”. І дуже сильно вони “шкратили” понінківчан.

Не ходили, а бігали суворо по пропусках і кожен пропуск на свою зміну, якщо намагався пройти не в свою зміну, то

могли забрати зразу — чого не в свою зміну? Може, людина не могла попасти в свою зміну? Вредитель! І вже розмова як з вредителем. Охороняло фабрику ГПУ, що було у великому будинку, отут напроти теперішньої фабричної труби, столова — напроти через дорогу, де ця труба була, а поруч будинок з міліцією був.

Тут в Понінці на фабриці дуже розкомандував Присіч, він десь з Кашперівки був, з тих сіл... Через прохідну робітники на роботу і з роботи проходили по пропусках. І то пропуск тримаєш розгорнутим на гру-дях. А Присіч ревів: “Пред’явіте — прахадіте, пред’явіте — прахадіте...” То до цього часу пам’ятаю: “Пред’явіте — прахадіте...” І до цього часу воно гримить, як погроза у моїй пам’яті... А часом не встигаємо закінчити ремонт машини, не закінчили ремонтувати — вредитель, остаєшся після зміни, а остався після зміни своєї закінчувати ремонт, вийти не можеш з фабрики, бо чого не встиг відремонтувати в зміну, а остався поза зміною на фабриці — значить хочеш диверсію зробити — вредитель! І як хочеш, так і будь. То чекаєш вже кінця зміни другої, трусишся і якось ухитряєшся проскочити прохідну — і подалі від міліції. Присіч не одну душу в Понінці процідив через свої пальці на той світ.

Не один Присіч... Тут таких героїв повно було... Грузман, Вербне, Баренбойм, Цвейбойм, Клейман, що мав хату біля поліклініки і тримав закусоchnу... Скільки людей було віддано тим “закусочником”! Були Квят-ковський Льонька, Багінський Льонька, Свенціцький, якому підстроїли так, що впав у яму з їдкими хімікатами і по 2-3-х днях помер. Хватало їх тут... Боялися люди слово сказати проти колгоспу, проти влади. А єврей-чики казали: “Советская власть — это наша власть”, “Ви у нас в мішку, тільки осталося зав’язати”.

Мене ще до війни в армію взяли, то вже тут говорили, що Стюпка Новоселецький тут в Понінці зганяв євреїв перед розстрілом, понінківських євреїв... Він малий ростом був, то та винтовка йому совалась по землі — замухришкою таким був. А євреї йшли послушно до гурту, як вівці, — не втікали, коли і можна було втекти. А подивіться, простих тру-дях — євреїв вся та банда єврейська, що винищувала тут людей, сама втекла десь аж за Урал, а свій нещасний народ залишили німцям на розправу. То цей Стюпка Новоселецький до війни робив біля крамниць єврейських — чорний, худий, малий, страшний — помпував гас (коро-син), розливав людям, єврейчики йому за це платили так, аби не вмер. А у війну от до чого Стюпка Новоселецький дійшов — совав винтовку за собою, зганяв євреїв, тільки говорять, що поліцаї не розстрілювали євреїв, а самі есесівці...

До війни страшно було жити, життя простих людей нічого не важило. От моєї жінки сім’ю знищили. Під Хмельником розкулачили їхню сім’ю, то батьки її з дітьми, родина втікли аж сюди у Лодзянівку. І що ж? І тут їх знай-шли, батька моєї жінки Висоцького Мар’яна репресували у 33-му році, потім його родину, його братів репресували, а її матір вислали звідси. І осталося троє малих дітей, найстарша була моя жінка — 12 років. То не горе?! Тут ще були однофамільці жінчиного батька, але ніякої рідні тут не було. От батько Гані, “комсомолки” з Гути, що тепер дуже поклони б’є в костелі, приїхав десь з Житомирщини чи звідки, то теж таке прізвище мав. Тут колись пан мав землю, а втік від революції, то люди звідусіль пере-селилися сюди, купували звільнену від пана землю. То Ганин батько заги-нув під поїздом, нещасний випадок. А з її вітчимом Іваном була інша історія.

В Котуржинцях була сильна банда, яка крала коней у людей і пере-силала на Мальованку, на Шепетівку і далі. І в цій банді був Ганин вітчим. Казали, що він попався в Кашперівці, як крав коні, і кашперовецькі чоловіки влаштували йому самосуд, але вижив. Пізніше ту банду конокрадів розігнали.

Чоловіка моєї сестри Багінського репресували, то ще до війни по-вернувся з небагатьох, але до самої смерті нічого не промовив про свою репресію. Що не питаєш — мовчить, страх так тримав людину. А репресії тут почалися ще з 1921 року. То я лежав у лікарні з Ковальчуком Васи-лем, і він мені плів, що тоді репресували людей за те, що білополяки залишили цілі фури зброї людям, щоб йшли проти Созецької влади. Але йому так треба було казати. Це той Василь Ковальчук, за 80 років, гру-бий такий, з Буртина тепер. Але люди знають, що то була зроблена провокація, і більше 20 чоловік через провокацію розстріляли.

В армію мене взяли ще до війни. Полякам не дуже довіряли, то мене взяли в стройбат. До війни будував мости, у війну будував мости, і після війни — мости, так що на передовій не воював. Правда, не один раз попадав в оточення, але командир батальйону якось виводив завжди нас з оточення. Людина була. Дуже пильнував нас всіх від смерті, а са-мого його скосила черга кулеметна з німецького літака.

В першу зиму війни було дуже тяжко, геть всю армію на зиму не перевдягнули, а залишили зимувати в літній формі — черевики з об-мотками, шинеля і пилотку насунеш на вуха і скачеш, щоб не замерзну-ти. Під кінець мене взяли у Войско Польське, і всі були там поляки совецькі, то було не Войско Польське, а Совецька Польська армія.

Повернувся з війни, з армії додому в 1945 році. Десь з 1947 року почав ходити в костел, бо Віру в Бога таки не знищили. Біля ксьондза завжди був на службі Божій, допомагав йому... А в 48-му році мене агітували в донощики, три рази агітували.

Перший раз енкаведист приїхав до мене в Понінку на фабрику. По-виганяв всіх з конторки в пожежній і там зі мною довго говорив, і зразу так хитро, доброзичливо, прихильно — де ви служили у війну? Як ви служили? Ах, ви добре захищали Родіну і зараз потрібно її захищати від ворогів народу, ви подумайте над цим.

Другий раз викликав мене в селищну Раду Понінки і знов про мою службу, про заштіту Родіни. Ще каже, що десь в Білорусії є такий чоловік, як я, і таке прізвище, ім’я, по батькові... Ну, брехати вони добре вміли... І все, що треба послужити Родіні.

Третій раз вже викликають мене в НКВД в Полонне, в будинок напроти костелу. Тут вже прямо мені сказав, що треба послужити Родіні. А я йому

кажу — я на війні захищав Родіну і служив, донощиком не буду. То енкаве-дист трах пістолетом по столу — я тебе розстріляю! І коли це мені не до-помогло, що під пістолетом не став донощиком, не підписав, що стану сексотом їхнім, — тоді він дає мені папір підписати, що про все, що він мені говорив, мовчатиму до смерті. І я мовчав, і ото тільки років кілька я при-знався своїй жінці, як з мене хотіли донощика зробити. їм, видно, потрібна була така людина в близькому оточенні ксьондза. І обіцяв мені зустрітися зі мною так, що ніхто не буде бачити, ніхто не буде знати. Але не зважаю-чи, що в мені був такий величезний страх, що я й досі, як побачу міліцію, — тремчу, я не продався. Видно, Бог мені допоміг. З Богом вони воювали.

Була в Понінці вчителька Корейба. Біля її хати стояла фігура з Ісусом Христом, то заставили вчительку зрубати ту фігуру: “Як то ти — совєцка вчителька і біля твоєї хати фігура стоїть?” Та вони ще і досі на все здатні.

От колишній голова Липівської сільради Костецький Казимір Карло-вич, що живе тепер в Буртині, розповідав тепер моїй жінці, що в НКВД людей страшно катували — пальці стромляли в двері і виломлювали дверима пальці, били до очманіння, голими ставили на мороз і холод-ною водою обливали їх, днями заставляли стояти без їжі і без сну... Та й на Костецького Казимира Карловича в Липівці і в Лодзянівці нарікають люди, він також “добре” правив...

Нищили людей як хотіли. А тепер не плюють людям в душу? І теле-бачення яке! Особливо Полонське телебачення “любить” моя жінка. Яку погань тільки не показують, яку розпусту тільки не проповідують, а слова по тому телевізору як — порядна людина другій людині навіть не за-лається такими словами.

І, видно, того єврейчика, що на телебаченні, Полонське начальство підтримує. Вигідно, видно, серед дітей розпусту сіяти, щоб спорчени-ми потім легко було правити. Нам, старим, то нічого, взяв вимкнув і все, а що молоді?!

Кошевич (дівоче — Савицька) Ганна Домініківна,

1916 року народження, жителька смт Понінка Полонського району на Хмельниччині (магнітофонний запис).

Зеленські наші жили в Новаках. Новаки... Новаки — село в лісі. То знищили більше половини села в тридцятих. Я пішла в це село до бра-та двоюрідного допомагати сіно гребти в 33 році. То не можна було підійти до хатів. Стоять хати, а не підійдеш — задихаєшся, а там по 10, по 5 лежить мертвих людей, якщо не в кожній, то через хату. Не можна

підійти до хати — задихнешся... Не було в селі кому ховати померлих від голоду. В Новаках жила моя тьотя, батькова рідна сестра.

Тата мого заставили бути уповноваженим сільради — іди труси. А мій тато дуже Бога боявся. В Понінці на Завадського горі сільрада була. Наказують вивезти пашню від того, від того, а ні — б'ють-вбивають.

В моїх батьків така благодать була, так гарно, така земля — все заб-рали, все понишили. Нас у батька було четверо, ніхто не опухав з нас, але голодали страшно. Корови не мали. Батько фурую возив дрова на фабрику і в Баранівку. В лісі збирали шишки і добували насіння з тих шишок, в ступі товкли те насіння і їли. Жолуді збирали, натremo їх на жорнах, а вони ж гіркі, як полин. Але їли, як нема що їсти. З'їла такого коржа, то блювала, шлунок став. їли люди котів і собак. Листя липи сушили, терли, коржі з нього пекли, їли їх і вмирали з голоду.

Сусіда нашого репресували... Жінка залишилась з вісьмома дітками, а чоловіка репресували (одне дитя з голоду померло). Бідний. Ходив в дерев'яних трепах...

В Караганду в шахти заслали тітку Югину з Полонного з дядьком Глівінським Феліксом, і там дядька добили — репресували — і кінець.

Найбільше знаю, як репресували на фабриці. Зміна моя була, зби-рала тряпки з робочих місць. Дивлюсь, то з одного цеху забрали, пове-ли, то з другого, то звідти, то звідси... З кожного цеху забирали.

Був Государський Ладик, мотор доглядав, справляв... Прийшла міліція і забрала його. Тоді Государський Ладик ще й попрощався зі мною. Забрали Свіцу... Повантажили на грузову машину, повну маши-ну завантажили в 38-му році. Я вийшла, сльози заливають, то ж всі свої хлопці — разом робили, разом ходили і... Одного разу на свято прийш-ли до костелу, всі вдягнулись в найкраще, прийшли до костелу, а ксьон-дза забрали... Ксьондзом був Бенецький Юзеф, забрали його, і так він не повернувся. Його забрали вже в 30-му році.

На Водохреще на річці з льоду вирубали хреста, виробили його, бу-рачинням облили, вийшли батюшки православ-них церков, гарно пра-вили і під час служби позабирали батюшок.

Я ж разом з чоловіком спускалася в підвал Полонського костелу після війни. Весь одяг на мертвих людях, навіть панчохи натягнуті на ноги, видно жінки, і ті панчохи напівжовтого кольору, панчіх було багато, волосся довге людське...

Були менші трупи, видно, молодих по віку людей. Одяг був порва-ний весь на трупах і розлазився в руках. Сорочки були...

Ляда, що веде в той підвал, — посередині залу костелу.

Після війни у мене було дві маленьких доні, і я робила в колгоспі, йду в поле і працюю. Лопатами копаємо, соховилами розносимо гній. Отака праця. На обід привозять якийсь суп рябий, попадає кружка того супу і на нього 4-5 крупин пшона і, може, кусочок картоплини і ще мале-сеньку скибочку хліба. Ото за це я працювала в колгоспі на Скидовись-ку. То цілий день я без хліба, бо хліб дітям...

Робила ланковою цілий рік в колгоспі в 46-му році, і за цілий рік моєї

роботи мені дали один кілограм відходів від зерна... Один кілограм! — з розуму можна зійти.

Я жну ниву в колгоспі, а дитина в колясці, то натереблю трішки зер-на і вкину під дитину в коляску, ото і маю. Привезу коляску з дитям вісім місяців, з Люсею, а в колясочці те збіжжя, ті колоски. Стеребимо і має-мо вже що з'їсти...